

3a DECLINACIÓ.

Classificació.

La 3a declinació diferencia els substantius segons el tema o arrel que presenten.

Es poden classificar en tres grans grups:

- substantius de tema en consonant.
- substantius de tema en vocal.
- substantius irregulars.

A més, dins aquests grups, també es subclassifiquen depenent de la consonant o de la vocal. Així, trobarem en el grup de substantius de tema en consonant les següents subclasses:

- oclusiva (labial, gutural, dental), -ντ, nasal, líquida, sibilant.

Dins el grup en vocal, tendrem:

- vocal suau (ι, υ), diftong (ευ, αυ, ου).

Desinències generals.

	SINGULAR		PLURAL	
	masc/fem	neutre	masc/fem	neutre
N	-ς / tema allargat	-	-ες	-α
V	-ς / tema pur	-	-ες	-α
A	-α / -ν	-	-ας	-α
G	-ος		-ων	
D	-ι		-σι (ν)	

Temes en consonant.

TEMES EN OCLUSIVA.

-Nominatiu i vocatiu singular en -ς. També hi ha substantiu que formen el vocatiu sense desinència (tema pur).

-L'addició de la desinència -ς en el nominatiu i vocatiu singular i -σι (ν) en el datiu plural a l'arrel acabada en oclusiva provoca contraccions consonàntiques:

β π φ πτ + ς > ψ

γ κ χ πτ/ς + ς > ξ

δ τ θ ζ + ς > ς

-El **nominatiu neutre** presenta tema pur, però el grec no admet finals de paraula en dental i, per això, aquestes cauen.

-L'acusatiu singular dels substantius en dental amb nominatiu -ις o -υς, es forma amb -ν si la ι o la υ no porten accent en el nominatiu: χάρις-χάριν-χάριτος; κόρυς-κόρυν-κόρυθος però πατρίς-πατρίδα-πατρίδος.

		Tema en labial	Tema en gutural	Tema en dental		
		masc/fem	masc/fem	masc/fem		neutre
		φλέψ, φλεβός (ή)	φύλαξ, ακος (ό)	λαμπάς, αδος (ή)	χάρις, ιτος (ή)	σώμα, ατος (τό)
SG	N	φλέψ	φύλαξ	λαμπάς	χάρις	σώμα
	V	φλέψ	φύλαξ	λαμπάς	χάρις	σώμα
	A	φλέβα	φύλακα	λαμπάδα	χάριν	σώμα
	G	φλεβός	φύλακος	λαμπάδος	χάριτος	σώματος
	D	φλεβί	φύλακι	λαμπάδι	χάριτι	σώματι
PL	N	φλέβες	φύλακες	λαμπάδες	χάριτες	σώματα
	V	φλέβες	φύλακες	λαμπάδες	χάριτες	σώματα
	A	φλέβας	φύλακας	λαμπάδας	χάριτας	σώματα
	G	φλεβών	φυλάκων	λαμπάδων	χαρίτων	σωμάτων
	D	φλεψί (ν)	φύλαξι (ν)	λαμπάσι(ν)	χάρισι (ν)	σώμασι (ν)

TEMES EN -VT-.

-Nominatiu singular: alguns temes en -vt- fan el nominatiu singular sigmàtic, altres allargat. Els substantius que tenen la darrera vocal del nominatiu breu i usen -ς pateixen un allargament compensatori per la pèrdua de -vt-.

ε > ει

ο > ου

a vegades α > η

-Vocatiu singular: mateixa forma que el nominatiu o tema pur.

-Datiu plural: pèrdua de -vt- en contacte amb -σι-. Els substantius que tenen la darrera vocal de l'arrel breu pateixen un allargament compensatori per la pèrdua de -vt-.

		masc/fem		
		γίγας, αντος (ό)	όδοϋς, όντος (ό)	γέρων, όντος (ό)
SG	N	γίγας	όδοϋς	γέρων
	V	γίγαν	όδοϋς	γέρον
	A	γίγαντα	όδόντα	γέροντα
	G	γίγαντος	όδόντος	γερόντος
	D	γίγαντι	όδόντι	γέροντι

PL	N	γίγαντες	ὀδόντες	γέροντες
	V	γίγαντες	ὀδόντες	γέροντες
	A	γίγαντας	ὀδόντας	γέροντας
	G	γιγάντων	ὀδόντων	γερόντων
	D	γίγασι (v)	ὀδοῦσι (v)	γέρουσι (v)

TEMES EN NASAL.

-**Nominatiu singular**: allargament de la darrera vocal. Excepte els substantius que duen -i- abans de la nasal que afegeixen -ς amb desaparició de la nasal.

-**Vocatiu singular**: mateixa forma que el nominatiu singular o tema pur, sense desinència ni allargament.

-**Datiu plural**: la nasal en contacte amb sigma desapareix.

		λιμήν, ἑνος (ὁ)	ἀηδών, ὄνος (ἡ)	ῥίς, ῥινός (ἡ)
SG	N	λιμήν	ἀηδών	ῥίς
	V	λιμήν	ἀηδόν	ῥίς
	A	λιμένα	ἀηδόνα	ῥινά
	G	λιμένος	ἀηδόνος	ῥινός
	D	λιμένι	ἀηδόνι	ῥίσι
PL	N	λιμένες	ἀηδόνες	ῥίνες
	V	λιμένες	ἀηδόνες	ῥίνες
	A	λιμένας	ἀηδόνας	ῥίνας
	G	λιμένων	ἀηδόνων	ῥίνων
	D	λιμέσι (v)	ἀηδόσι (v)	ῥίσι (v)

TEMES EN LÍQUIDA.

-La **majoria** de substantius de tema en líquida fan el **nominatiu amb allargament**. Alguns ja tenen la vocal allargada en el tema, per tant, es mantindrà durant tota la declinació.

		ῥήτωρ, ορος (ὁ)	θήρ, θηρός (ὁ)	ἄλς, ἄλός (ὁ)	νέκταρ, αρος (τὸ)
SG	N	ῥήτωρ	θήρ	ἄλς	νέκταρ
	V	ῥήτορ	θήρ	ἄλς	νέκταρ
	A	ῥήτορα	θήρα	ἄλα	νέκταρ
	G	ῥήτορος	θήρος	ἄλος	νέκταρος
	D	ῥήτορι	θήρι	ἄλι	νέκταρι
PL	N	ῥήτορες	θήρες	ἄλες	νέκταρα
	V	ῥήτορες	θήρες	ἄλες	νέκταρα
	A	ῥήτορας	θήρας	ἄλας	νέκταρα
	G	ῥήτορων	θήρων	ἄλων	νεκτάρων
	D	ῥήτορι (v)	θηρσί (v)	άλσι (v)	νέκταρι (v)

-Alguns substantius en **-τηρ** (tema -τερ) molt usats, experimenten la **síncopa (desaparició) de -ε-** en el **genitiu i datiu singulars**, i fan el **datiu plural en -ασι**.

Aquests són: ὁ πατήρ, -τρός, ἡ μήτηρ, -τρός, ἡ θυγατήρ, -τρός, ἡ γαστήρ, -τρός.

El tema ἀνερ-, a més, introdueix la consonant -δ- per facilitar la seva pronúncia (ἀνήρ, ἀνδρός).

		πατήρ, πατρός (ὁ)	ἀνήρ, ἀνδρός (ὁ)
SG	N	πατήρ	ἀνήρ
	V	πάτερ	ἄνερ
	A	πατέρα	ἄνδρα
	G	πατρός	ἀνδρός
	D	πατρί	ἀνδρί
PL	N	πατέρες	ἄνδρες
	V	πατέρες	ἄνδρες
	A	πατέρας	ἄνδρας
	G	πατέρων	ἀνδρῶν
	D	πατράσι (ν)	ἀνδράσι (ν)

TEMES EN SIBILANT.

-Els temes acabats en -ς formen **substantius contractes** quan entren en contacte dues vocals després de la caiguda de la -σ- intervocàlica.

ε + α > η

ε + ε > ει

ε + ο > ου

ε + ω > ῶ

α + ο > ω

α + ω > ῶ

α + α > α

α + ι > α

-Hi ha tres tipus de substantius segons l'arrel: **tema en -ες invariable**, **tema en -ες variable** (presenten **dues arrels**: nominatiu sg -ος; a partir del genitiu -ες) i **tema en -ας**. Aquests dos últims estan formats per substantius de gènere neutre.

		Tema en -ες invariable	Tema en -ες variable	Tema en -ας
		τριήρης, ους (ή) τριηρεσ-	γένος, γένους (τό) γενουσ-/γενεσ-	κρέας, κρέως (τό) κρεασ-
SG	N	τριήρης	γένος	κρέας
	V	τριήρες	γένος	κρέας
	A	τριήρη < *τριήρε(σ)α	γένος	κρέας
	G	τριήρους < *τριήρε(σ)ος	γένους < γένεος < *γένε(σ)ος	κρέως < *κρεα(σ)ος
	D	τριήρει < *τριήρε(σ)ι	γένει < *γένε(σ)ι	κρέα < κραι < *κρεα(σ)ι
PL	N	τριήρεις < *τριήρε(σ)ες	γένη < γένεα < *γένε(σ)α	κρέα < *κρεα(σ)α
	V	τριήρεις < *τριήρε(σ)ες	γένη < γένεα < *γένε(σ)α	κρέα < *κρεα(σ)α
	A	τριήρεις < assimilació al nominatiu	γένη < γένεα < *γένε(σ)α	κρέα < *κρεα(σ)α
	G	τριήρων < *τριήρε(σ)ων	γενῶν < γένεων < *γένε(σ)ων	κρέων < *κρεα(σ)ων
	D	τριήρεσι (ν) < *τριήρε(σ)ι	γένεσι (ν) < *γένε(σ)σι	κρέασι (ν) < *κρεα(σ)σι